

Anna Daučíková Jakub Špaňhel

Centrum pro současné umění
Futura / Praha

V česko-slovenském prostředí je málo umělků či umělců, kteří by se dobrovolně hlásili k feminizmu. Stejně tak je málo těch, které bychom mohli označit výrazem „queer“. Annu/Anču Daučíkovou, stejně jako její retrospektivu v galerii Futura, lze zařadit do obou kategorií.

Přijetí označení „queer“ ve smyslu popření představy automatické dichotomie mužského a ženského rodu a s ní spojené heterosexuality je v podání této slovenské video-umělkyně bytostně politickým gestem. Vídea prezentovaná na výstavě se dotýkají témat příznačných pro feministický diskurz. Umělkyně otevírá problematiku vztahu instituce a jednotlivce, evokuje feministické motto „soukromé je veřejné“, pracuje s konceptem politického těla a pohledu („gaze“) a zároveň prostřednictvím vlastního těla i ryze diskurzivních strategií zosobňuje queer subjekt.

Výsledkem je sugestivní svědectví z pozice „divného“, které narušuje nejen zažitá očekávání týkající se podob a fungování genderu a sexuality, ale i nesamozřejmost samotné „normality“.

ZUZANA ŠTEFKOVÁ

Jakub Špaňhel

Galerie Václava Špály / Praha

Jedinečnost Špaňhelovy ceněné tvorby spočívá především v efektivním nakládání s malířským výrazem. Způsob jeho práce evokuje projev spontánní exprese, pozorovateli však neujde, že si je dobře vědom své technické virtuozity, díky které nemusí vynakládat energii na obhajování obsahové opodstatněnosti svých pláten a divákovi pak nabízí především možnost nechat na sebe působit právě různorodé vizuální kvality obrazů.

Práce z venkovského cyklu představují výraznější změnu výtvarného názoru, kterou Špaňhel prošel v roce 2012. Z časového odstupu se ukázalo, že ani toto úporné, kaligrafii inspirované provedení nevnímá jako svůj nový osobní styl, ale jako pouhou součást výrazového slovníku. Nicméně právě tato technika nechává vynít jeho schopnost spojit protikladné entity, jako je harmonie, energie, koncentrace a rychlost. Tento celek je doplněn také výrazněji informálně abstrahovanými tendencemi (ČNB), které vyžadují přítomnost názvu, aby opětovně implikovaly účel zobrazeného. Nové cykly motýlů a portrétů jsou potom založeny především na dekorativnosti barevných pigmentů, s jejichž pomocí se Špaňhelovi překvapivě neokázale daří vystihnout atmosféru okamžiku dávno zastřeného neúprosností času.

BARBORA ROPKOVÁ

Jan Nálevka

Fotograf Gallery / Praha

Jan Nálevka se v posledních letech věnuje ideovým návrhům umělecké avantgardy první poloviny 20. století. Výstavu rozvíjející fenomen reinterpretace ve Fotograf Gallery otevírá souborem *Fragment* (2015), který navazuje na starší *Myšlenky moderních sochařů* (2013) vystavené v pražské Galerii Ferdinanda Baumanna. V souboru *Fragment* pracuje s fotokopii, ale nevytváří přitom pracovní plochy standardního čtverečkového papíru A4, nýbrž poukazuje na diagram společnosti strukturované na třídy, na který klade další strukturu. Interpretací je zde podle autora více, dílo se jeví buď „jako výzva k přepsání původní informace, nebo jako upozornění na normativnost uspořádání v diagramu, nebo také jako přenositelnost původní myšlenky v čase“. Nálevka opět využívá formu konceptuálního přístupu ke kancelářským pracím, které vnímá jako „metaforickou současnou společenskou sdílenou zkušenost“. Pro tento účel využívá techniku propisky jež mu slouží jako nástroj pro další významovou limitu vrství na fotokopie fragmentů minulosti. V druhém vystaveném souboru *Forma následuje normu* (2016) dovytváří kresby na hraně architektonických konstrukcí až neurčitých formulářů. Zde jemně komentuje fenomén potlačení individuality na úkor potřeb kolektivismu prostřednictvím norem.

Na výstavě se nachází také videoprojekce, u které autor pracoval nejvíce s principem postprodukce. Čtyři krátké klipy si koupil v komerční imagebance. Název i výběr klipů autor předurčil citací diagramu, který zakončuje obrazovou přílohu teoretické práce českého architekta Ladislava Žáka *Obytná krajina* (Praha 1947). Podle autora je „nenaplněná avantgardní myšlenka nového pojetí pokroku zde reinterpretována formou pohyblivého hyperestetizovaného digitálního obrazu“. Principy levicové teorie proložil autor současnou vizuální produkcí. Právě ona podobnost ideálních vzorců vytvořených na principech kolektivních norem štěstí je pro čtení videoprojekce důležitá. Jan Nálevka na výstavě rozvíjí vizuální jazyk levicově orientované avantgardy vedoucí k radikálním společenským změnám. Vytváří však novou výpověď, která se snaží o reinterpretaci, v níž autorův postoj k historii není plně čitelný.

LENKA SÝKOROVÁ